

Kolářiková, Ludmila

[Brohm, František; Holub, Václav; Brunecký, Zdeněk. Duševní vývoj dítěte a jeho poruchy]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.
1958, vol. 7, iss. B5, pp. 121-122

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107339>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

o jeho vývoji po roce 1891, tedy o jeho činnosti marxistické, kterou mohl Höhle v závěru své knihy (str. 292—301) přehlédnout jen zcela stručně.

Jiří Cetl

Brohm—Brunecký—Holub: Duševní vývoj dítěte a jeho poruchy. Praha 1957.

Tato kniha o 374 stranách vyšla ve Stát. zdravot. nakladatelství jako příručka pro dětské lékaře. Je to společné dílo 3 brněnských lékařů, známých odborníků ve svém oboru: doc. MUDr. Fr. Brohma, vedoucího foniatrcko-audiologického odděl. otorinolaryngologické kliniky v Brně, doc. MUDr. Zd. Bruneckého, přednosty I. dětské kliniky v Brně a prim. MUDr. V. Holuba, přednosty neurologicko-psychiatrického odděl. Krajské dětské nemocnice v Brně.

Knihla má 2 části: psychologickou (str. 9—114) a psychiatrickou, kterou tvoří část všeobecná (str. 117—159) a část psychiatrická speciální (str. 160—362). Z rozvržení látky je vidět, že nejvíce rozpracována je speciální část psychiatrická, kdežto psychologická část je podána zhuštěně, i když neopomíjí žádný z důležitých činitelů a stránek duševního vývoje. Psychické projevy dítěte jsou důsledně vysvětlovány na základě fyziologie vyšší nervové činnosti, což je u lékařů samozřejmé, ale také na základě vlivů výchovy a sociálního prostředí dítěte, a téměř ke každé kapitole jsou připojeny promyšlené pedagogické závěry, jež svědčí o bohatých zkušenostech autorů s dětmi a jejich vskutku pedagogickém přístupu k nim, který je tím cennější, že je to přístup lékařů.

Část *psychologická* pojednává v prvních 5 kapitolách o vývoji nervové soustavy u dítěte, o její činnosti, endogenních a exogenních faktorech, určujících duševní vývoj dítěte, a v 5. kapitole je podán stručný přehled duševního vývoje v raném dětském věku. V dalších 10 kapitolách je pojednáno o vývoji jednotlivých činností a projevů dětské psychiky: o vývoji motorických a statických funkcí, o vývoji smyslového vnímání, spánku, přijímání poravy a vyprázdňování, o vývoji řeči, sociálních vztahů, dětského myšlení, o emocionálním vývoji dítěte a vývoji dětské vůle; poslední kapitola se pak zabývá povšečně výchovou dítěte z hlediska potřeb socialistické společnosti a podle zásad socialistické pedagogiky.

Část *psychiatrická všeobecná* probírá v 11 kapitolách po stručném přehledu péče o děti s duševními poruchami v naší zemi etiologii a symptomatologii duševních poruch, vyšetřovací a léčebné metody, hlavní zásady ošetřování dětí s duševními poruchami a prevenci duševních poruch. Dále pak pro lékařskou praxi podává informace o dětské psychiatrické posudkové činnosti a organizaci dětské psychiatrické péče. Těžiště této části je v rozboru symptomatologie a v popisu metod.

Speciální část psychiatrická se pak zabývá v 19 kapitolách jednotlivými druhy duševních poruch, jejichž příčiny jsou různé a také klasifikace je obtížná, protože jde někdy o komplex příčin a kombinované poruchy. Je kladem této části, že se zabývá nejen poruchami, jejichž příčinou jsou primárně leze centrální nervové soustavy, vrozené nebo získané, ale také sekundární, nadstavbové v důsledku organických chorob a orgánových vad, a také poruchami, způsobenými nevhodným sociálním prostředím a výchovnými vlivy.

Bohatý materiál speciální části je shrnut do těchto kapitol: 1. Abnormní psychické stavy, podmíněné kongenitálními lesemi ústřední nervové soustavy, 2. slabomyslnost, 3. křečové stavy v dětském věku, 4. abnormní psychické stavy u některých organ. onemocnění nervové soustavy, 5. luetická onemocnění, 6. psychické změny u nádoru mozku, 7. psychické změny u intoxikací, 8. psychické změny u nemoci žláz s vnitřní sekrecí, 9. psychické změny u luesaurismu a poruch metabolismu, 10. psychické změny u nemoci svalových, 11. psychické změny po úrazech lebky, 12. psychické změny u dětí s poruchami smyslovými, s tělesnými nedostatky a nápadným zevnějškem, 13. psychické změny u nemoci vnitřních, 14. dětská psychopatie, 15. dětské neurosy, 16. abnormní a neurotické manifestace v oblasti orgánů nebo (orgánových) systémů, 17. poruchy v oblasti sociálních vztahů a adaptace dítěte, 18. psychosy, 19. přehled nejdůležitějších chorobných syndromů a jejich diferenciální diagnostika.

Seznam použité odborné literatury na konci knihy je dokladem o široké, všestranné orientaci autorů o problematice duševního vývoje dítěte.

Toto dílo je v naší literatuře první, jež se souborně zabývá problematikou psychického vývoje dítěte a jeho poruch, má tedy základní význam. Látka v něm zpracovaná je nesmírně obsáhlá a je podána místy jen stručně, přehledně. Z toho, že dílo je určeno jako příručka pro lékaře, se dá vysvětlit, že nejpracovanější je speciální část psychiatrická, protože lékaři přijde do rukou dítě nemocné nebo vývojově a psychicky narušené. Kniha má ovšem základní význam také pro vychovatele, kteří se často ve své praxi setkávají s úchyly dětského chování, jak o nich pojednává 16. a 17. kapitola 3. části této knihy,

a nepostradatelná je pro pracovníky v oboru nápravné pedagogiky, praktiky i teoretiky. Stejně to platí také pro psychologii. V posledních letech vyšla řada prací o duševním vývoji dítěte od psychologů, většinou ve formě skript (*Linhart, Tardy, Příhoda*), ale ty nebyly zaměřeny na vývojové poruchy. Ale i psychologická část této knihy má ve srovnání s uvedenými pracemi psychologů klady, zvláště v pojednání o vývoji motorických a statických funkcí u dítěte, spánku, přijímání potravy a vyprázdnování, zatím co některé jiné kapitoly, např. o emocionálním vývoji dítěte, by v učebnici měly být více rozvedeny.

Brněnští lékaři navázali svým kolektivním dílem na dobrou tradici prvních pedopsychologů-lékařů a podstatně obohatili naši odbornou psychologickou literaturu cenným příspěvkem, který bude oporou výchovatelské praxi i pedagogické a psychologické teorii.

Ludmila Kolářiková